

گزارش توصیفی و تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری استان سیستان و بلوچستان

در پژوهش حاضر سعی شده تحولات فرهنگی و هنری استان سیستان و بلوچستان از جنبه‌های مختلف بررسی شود تا اطلاعات دقیقی از وضعیت، نیازها و خواسته‌های فرهنگی-هنری استان به دست آید. محمدعثمان حسین‌بر این گزارش را با همکاری بهروز روستاخیز و جمیله ریگی نوشته است.

با توجه به اینکه تحلیل وضعیت فرهنگی-هنری و احصاء نیازها و خواسته‌های استان‌ها برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی دقیق و همه‌جانبه در این حوزه، نیازمند دسترسی به آمار و اطلاعات دقیق از وضعیت فرهنگی-هنری و همچنین درک نیازهای مربوطه با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی، قومیتی، مذهبی و... است، در پژوهش حاضر سعی گردیده است تحولات فرهنگی و هنری استان سیستان و بلوچستان از جنبه‌های مختلف بررسی شود تا اطلاعات دقیقی از وضعیت مذکور و نیازها و خواسته‌های فرهنگی-هنری استان به دست آید.

هدف اصلی تحقیق حاضر توصیف وضعیت فرهنگی و هنری استان سیستان و بلوچستان؛ شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها، ظرفیت‌های بومی و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر استان و شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان است. برای نیل به این هدف از تلفیقی از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بهره گرفته شد و برای تحلیل مصاحبه‌ها از تکنیک‌های تحلیل موضوعی و تحلیل محتوای کیفی استفاده گردید.

این پژوهش در چند مرحله اجرا گردید؛ به‌طوری که ابتدا از روش کتابخانه‌ای و تحلیل ثانویه، برای توصیف سیمای تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین وضعیت آماری فرهنگ و هنر استان بهره گرفته شد. بدین‌ترتیب اطلاعات توصیفی از وضعیت فرهنگی و هنری با تأکید بر اقدامات، برنامه‌ها و منابع فرهنگی تولیدشده جمع‌آوری شد؛ سپس در پی گفت‌وگو با فعالان و صاحب‌نظران فرهنگی-هنری و مدیران استان سیستان و بلوچستان، تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان با تکیه بر نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها و همچنین نیازها و خواسته‌های فرهنگی هنری استان و با تمرکز بر گسترش عدالت فرهنگی ارائه گردید. در این بخش، با اتکاء به روش نمونه‌گیری هدفمند و با استفاده از معیار اشباع نظری، با ۲۳ نفر مصاحبه گردید.

در بخش مطالعه کتابخانه‌ای، یافته‌ها حاکی از آن است که سیستان و بلوچستان با یک پیشینه تاریخی طولانی و عناصر غنی فرهنگی، دارای ظرفیت‌های بی‌شماری برای حوزه مورد بحث بوده، لکن برخی مسائل قومی و مذهبی، موجب تحت‌الشعاع قرار گرفتن این ظرفیت‌ها گردیده‌اند. یافته‌های بخش مربوط به مرور شاخص‌ها و آمارها نیز نشان می‌دهد که دستگاه‌های مختلفی در حوزه فرهنگ و هنر استان فعال بوده‌اند که فعال‌ترین آن‌ها اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشد.

نتایج بخش گزارش تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان نیز بیانگر آن است که به‌لحاظ فرهنگی استان سیستان و بلوچستان از ضعف‌هایی اساسی مانند ضعف در زیرساخت‌های فرهنگی و هنری، عدم وجود وحدت نظر و رویه در حوزه فرهنگ و هنر، کمبود آگاهی‌های فرهنگی و هنری، در کنار کمبود بازار عرضه محصولات این حوزه، عدم آشنایی و برخورداری از حقوق اولیه در این حوزه، و عدم حمایت شایسته از اهالی فرهنگ و هنر رنج می‌برد. مهم‌ترین نقاط قوت استان نیز عبارتند از: پیشینه فرهنگی و تمدنی غنی، وجود تنوعات جغرافیایی و

طبیعی، وجود ظرفیت‌ها و استعدادهای انسانی قابل توجه. وجود قابلیت‌ها و امکانات صدور عناصر فرهنگی و هنری، و وجود زیست‌بوم دانش‌بنیان و صنایع خلاق فرهنگی- هنری از جمله مهم‌ترین فرصت‌هایی هستند که استان سیستان و بلوچستان می‌تواند به لحاظ فرهنگی و هنری از آن‌ها بهره گیرد. این در شرایطی است که بازاندیشی در گفتمان‌ها و نگرش‌های فرهنگی کلیشه‌ای، سرمایه‌گذاری و حمایت از جوانان و فعالان حوزه فرهنگ و هنر، اهتمام به تقویت هنرستان‌ها، کارگاه‌های تولید هنری و فعالیت‌های محصول-محور، حمایت از تولیدکنندگان بومی محتوی نظیر آثار نمایشی و مستند، و انتخاب مدیران جهادی متعهد و متخصص از مهم‌ترین خواسته‌ها و نیازهای حوزه فرهنگ و هنر این استان است. با توجه به نتایج به دست آمده، پیشنهاد می‌گردد زیرساخت‌های فرهنگی و هنری، و نیز فعالیت رسانه‌های جمعی و انجمن‌های فرهنگی- هنری در استان تقویت گردد.